

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр. 1034/1, одржаног 21. 5. 2025. године, изабрани смо за чланове Комисије за избор кандидата који су се пријавили на расписани конкурс за доцента за ужу научну област Српски језик, предмет Морфологија и творба речи српског језика, који је објављен у листу „Послови” бр. 1147 од 4. VI 2025. године. На конкурс се пријавио кандидат Данило Алексић. Имамо част да о кандидату поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски подаци

Данило Алексић рођен је 22. X 1987. године у Сомбору, где је завршио гимназију, стекавши током школовања признања на такмичењима из српског језика и језичке културе, енглеског и латинског језика (проглашен је за најбољег матуранта Општине Сомбор у 2005/06. години). На Филолошки факултет у Београду уписао се 2006. (студијски програм Српски језик и књижевност) и завршио студије 29. септембра 2010. године с просечном оценом у току студирања 9,80. Исте године уписао се на мастер студије и дипломирао 2011. с просечном оценом 10. Мастер рад на тему *Проблем апстрактности у језику на примеру множине апстрактних именица на -ост* одбранио је пред комисијом чији су чланови били проф. др Мирослав Николић (ментор) и доц. др Весна Ломпар и добио оцену 10. Од 2011. до 2019. године био је студент докторских студија на Филолошком факултету Београду (модул *Српски језик*), а 6. XI 2019. године одбранио је докторску дисертацију под насловом *Категорија аниматности и форма акузатива у српском језику* пред комисијом чији су чланови биле проф. др Весна Ломпар (ментор), проф. др Цветана Крстев, проф. др Рајна Драгићевић и др Марина Спасојевић.

Од 2009. до 2011. године био је стипендиста Фонда за младе таленте, а од 2011. до 2013. године стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја за студенте докторских академских студија ангазоване на научноистраживачким пројектима.

Кандидат добро познаје енглески језик и поседује основна знања из немачког језика.

2. Радно искуство и ангажовање у настави

Од 1. октобра 2013. био је сарадник у настави на предмету *Морфологија и творба речи српског језика*. Од 2014. до 2020. године радио је као асистент, а од 2020. као доцент за ужу научну област *Српски језик*, предмет *Савремени српски језик*.

Држао је вежбе или и предавања и вежбе на следећим предметима:

- *Морфологија и творба речи српског језика* студентима студијског програма *Српски језик и књижевност* (студ. група 01);
- *Савремени српски језик I* студентима студијских програма *Српска књижевност и језик* и *Српска књижевност и језик с компаратистиком* (студ. групе 05 и 06);
- *Специјални курс: Морфологија српског језика* студентима мастер студија студијског програма *Српски језик*;

- *Српски језик (А) 1* и *Српски језик (А) 2* студентима мастер студија студијског програма *Конференцијско, стручно и аудиовизуелно превођење*.

3. Менторство и чланство у комисијама за одбрану мастер радова

ПРЕ ИЗБОРА 2020.

- Марта Живановић, *Нове речи са суфиксима -ара, -уша, и -чина* (члан комисије).

ПОСЛЕ ИЗБОРА 2020.

- Александар Златојевић, *Хомонимија у деветнаестом тому Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ*, 2021. (члан комисије);
- Адриана Мицић, *Нулти суфикс у српској дериватологији и настави српског језика у средњој школи*, 2023. (ментор);
- Јелисавета Арсић, *Именице чији је природни род атипичан за њихову деklinацију: лексикографски, творбени и корпусни аспект*, 2024. (ментор).

4. Библиографија

ПРЕ ИЗБОРА 2020.

1. „Непроменљива реч сигурно – значења, употребе и класификација”, *Књижевност и језик*, 60/3–4, 2013, 439–453. [M51];
2. „Нова језичка игра у настави”, *Књижевност и језик*, 62/1–2, 2015, 189–203. [M51];
3. „Компаративно-критичка студија о граматикама (Весна Ломпар, *Врсте речи и граматичка пракса (од Вука до данас)*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2016)”, *Књижевност и језик*, 63/1–2, 2016, 191–194. [приказ];
4. „Глаголи, узвици и фонестема *ц*”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 45/1, Београд: Међународни славистички центар, 2016, 479–492. [M51/M33];
5. „О прилошким и придевским допунама глаголу *ос(ј)ећати се*”, *Српски језик*, 21, Београд: Научно друштво за неговање и проучавање српског језика, 2016, 595–615. [M24];
6. „Аниматност и живе машине”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 46/1, Београд: Међународни славистички центар, 2017, 225–238. [M51/M33];
7. „Ка морфолошкој систематизацији сложених глаголских облика”, *Наш језик*, 49/1, 2018, 61–76. [M51].

ПОСЛЕ ИЗБОРА 2020.

8. (са Б. Шандрих) „Аутоматска ексцерпција парова речи за учење изговора у настави српског као страног језика”, *Српски језик*, 26, 2021, 567–584. [M23];
9. „Изговор и писање гласова Ћ, Ч, Џ, Ћ (2)”, *Српски с лакоћом: приручник за предаваче српског језика као страног* (прир. Весна Ломпар), Београд: Међународни славистички центар, 2021, 55–58. [стручни прилог];
10. „Кондиционалне реченице које означавају прошли и садашњи иреални услов”, *Српски с лакоћом: приручник за предаваче српског језика као страног* (прир.

- Весна Ломпар), Београд: Међународни славистички центар, 2021, 93–98. [стручни прилог];
11. „Ка српском речнику аниматности”, *Лексикографија и лексикологија у светлу актуелних проблема*, Београд: Институт за српски језик САНУ, 2021, 925–944. [M13];
 12. (са Л. Мркелом) „Унапређене верзије програма ‘Ка минималним паровима’”, *Инфотека*, 22/1, 2022, 7–31. / The Enhanced Versions of the Program “Ka Minimalnim Parovima” (Towards Minimal Pairs) / Danilo Aleksić, Lazar Mrkela // *Infotheca*. - Vol. 22, No. 1 (2022), p. 7–31. (ISSN 1450-9687) [M53];
 13. „Неки ‘родно осетљиви’ деривати на -киња и творбени систем српског језика”, *Јужнословенски филолог*, 79/2, 2023, 211–238. [M23];
 14. „О кумулативној референцији код градивних именица”, *Српски језик*, 29, 2024, 275–286. [M23];
 15. „Визуелизација морфолошких структура у настави српског језика”, *Савремено проучавање српског језика и књижевности и других словенских језика и књижевности као матерњих, инословенских и страних*, Београд: Савез славистичких друштава Србије, 2024, 593–605. [M44].

5. Приказ и оцена радова

У раду „Аутоматска ексерпција парова речи за учење изговора у настави српског као страног језика” Данила Алексића и Браниславе Шандрих говори се о минималним паровима из аспекта наставе српског као страног језика и из аспекта рачунарске лингвистике. Презентују се примена сегменталних минималних и сродних парова на једном курсу српског као страног језика и програм за аутоматску ексерпцију таквих парова (на програмском језику *Python*) који је развио први аутор. Други аутор евалуира програм, указујући на његове добре особине и недостатке. Препоручује се употреба сегменталних минималних (и сродних) парова при вежбању изговора у настави српског као страног језика и износе се користи које наука може имати од написаног програма. Програмски код је дат на крају рада.

Тема рада „Ка српском речнику аниматности” јесте категорија аниматности из лексикографског аспекта. Прво се описује како је аниматност презентована у четрнаест речника што садрже експлицитне индикаторе те категорије, а затим се износи један нацрт за српски речник аниматности. Нацрт који је посреди ослања се на Рожеов *Thesaurus of English Words and Phrases* и Николићев *Обратни речник српскога језика*. Закључује се да би српски речник аниматности био вредно дело, које би резонирало са савременом лексикографском продукцијом у словенском свету. Аутор се осврће и на даљи рад: писање речника према изнесеном нацрту убрзале би нове квантитативне студије о аниматности, конструисање специјалних корпуса (ботаничког, компјутерског, медицинског, спортсконовинарског...) и апликација и развијање информатичких метода и алата за идентификовање акузатива једнине.

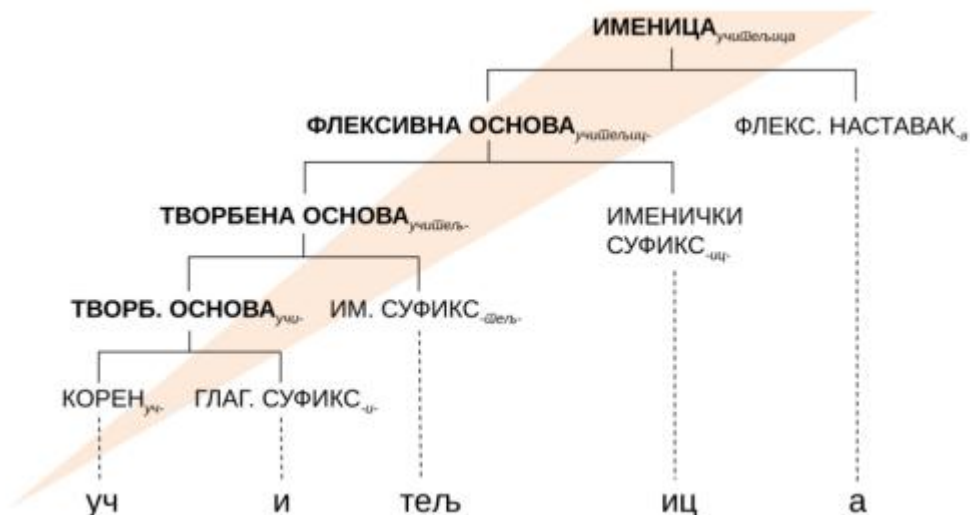
Рад „Унапређене верзије програма ‘Ка минималним паровима’” надовезује се на рад „Аутоматска ексерпција парова речи за учење изговора у настави српског као страног језика”. Наиме, Данило Алексић је нашао један начин да убрза програм из овог другог, ранијег рада. То убрзање је при неким употребама веома велико. Алексић је такође побољшао сортирање примера у програму и у програм увео додатни мод рада.

У раду са актуелном темом „Неки ‘родно осетљиви’ деривати на -киња и творбени систем српског језика” кандидат се, на примеру деривата *академкиња*, *боркиња*, *ватрогаскиња*, *водичкиња*, *војникиња*, *пословоткиња*, *психолошкиња*, *суткиња* и сродних твореница (*вирусолошкиња*, *књиговоткиња*, *хируршкиња* итд.), изјашњава о „уродњавању” српског језика на плану творбе речи. Кандидат поставља

питање у којој се мери наведени деривати уклапају у творбени систем српског језика, односно да ли постоје творбени, чисто језички разлози да они „парају уши” говорницима српског језика. То питање је важно јер неки аутори тврде да је теза да „родно сензитиван језик пара уши” заблуда у чијем су корену сексизам и мизогинија. У раду кандидат творбеносистемском анализом грађе прикупљене из *Обратног речника српског језика* доказује да чисто језички, језичкосистемски разлози да се нпр. дериват *боркиња* опажа као погрешно грађен – постоје. На пример, кандидат показује да дериват *слушкиња* не може бити творбени преседан деривату *психолошкиња* јер не постоји придев **слушки*, док придев *психолошки* постоји, а суфикс *-иња* у српском језику не иде на основе придева са (материјално израженим) суфиксом (**бунтовниња*, **плашљивиња*). Када не изгледа тако, нпр. код деривата *Пожешкиња* (уп. *пожешки*), *-и-* се може повезати са *-ж-* из неког другог истокореног деривата (уп. *Пожежанин*).

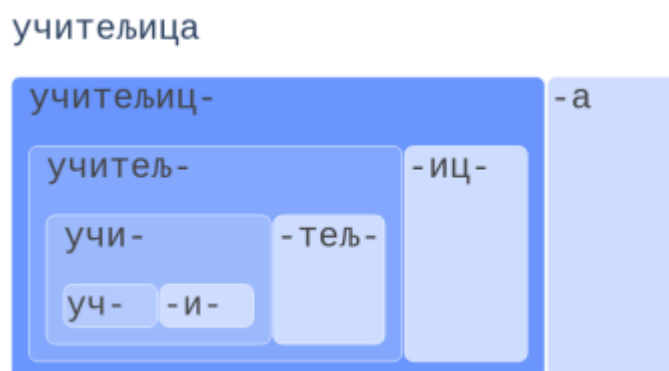
Рад „О кумулативној референцији код градивних именица” има два циља. Први циљ је да се два примера (један из пера В. В. О. Квајна и један из пера М. Ивић) кумулативне референције као одлике градивних именица сагледају из угла кардиналне аритметике. Други циљ је да се испита аргументација из једног новијег домаћег истраживања која иде у прилог тези да су градивне именице градивне и у множини. Показује се да примена кардиналне аритметике на поменуте илустрације (нпр. на једначину М. Ивић „so + so = so”) може водити ка једначини БЕСКОНАЧНОСТ + БЕСКОНАЧНОСТ = БЕСКОНАЧНОСТ, што би могло значити да се градивне именице не концептуализују као материје у недефинисаним количинама, већ као материје у бесконачним количинама, а можда и да је бесконачност семантичка особина градивних именица (у одређеном типу њихових значења). Речена аргументација, која раздваја градивне именице у множини и заједничке именице, састоји се од критеријума кумулативности референције (на пример, једнински облик *књига* не може означавати десет књига) и критеријума дистрибутивности референције (на пример, ако се неки ентитет назове водом, сваки се његов део може такође назвати водом). Чини се да ови критеријуми обећавају, али и да би им требало додати изјашњење о примерима типа *Непријатељ продире са свих страна* и *Многа мајка је заплакала* и изјашњење о ставу из стране литературе да се критеријум дистрибутивности референције не може применити на све градивне именице када се разматрају довољно мали делови (вода је од кисеоника и водоника, али кисеоник није вода).

Под морфолошком структуром из наслова рада „Визуелизација морфолошких структура у настави српског језика” подразумева се резултат морфемске анализе дате речи у којем су елементи (морфеме) груписани дводимензионално, тако да се у виду има релевантни део творбеног ланца (тј. уз уважавање нпр. чињенице да у форми *бродити* најпре на корен *брод-* долази суфикс *-ић-*, а тек на основу *бродитић-* наставак *-и*). Визуелизацијом се пак морфолошке структурѐ сматра графички приказ дотичне структуре (нпр. [[*брод*]*ић*]*и* ум. једнодимензионалног *брод*[*ић*]*и*). Визуелизације морфолошких структура дају се отелотворити (конкретизовати) на различите начине, нпр. као речни слив. Применом отелотворених морфолошких структура, сматра кандидат, вероватно се могу лакше испунити неки од наставних циљева у гимназијама. Ево примера једне визуелизације из овог рада:

Кандидат је при визуелизацији морфолошки

x структура примениo и информатичка средства, pomoћu kojih je generisao npr. sledeći grafikon:

Кандидату је помогла студенткиња Милена Милетић, која је визуелизовала кандидатове схеме као речне сликове.

Сви радови др Данила Алексића својим темама и стручношћу њихове обраде показују да су кандидатова научна интересовања у најужој вези са облашћу за коју је конкурс расписан. С друге стране, истраживања спроведена у радовима су заснована на изузетно богатом корпусу, а у обзир је узета релевантна домаћа и страна литература. Кандидат је сва истраживања спровео акрибично, узимајући у обзир шири лингвистички контекст.

6. Учесће у пројектима

ПРЕ ИЗБОРА 2020.

Од 2011. до 2013. био је истраживач на научном пројекту *Српски језик и његови ресурси: теорија, опис и примене*, који је финансирао Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

2020. године кандидат је као предавач учествовао у пројектима Министарства просвете *Свет у Србији* и *Србија за Србе из региона*.

7. Остали ангажмани и активности

ПРЕ ИЗБОРА 2020.

Од 2011. до 2013. кандидат Данило Алексић је био сарадник у Центру за српски језик као страни на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Од 2015. до 2020. године био је лектор у Међународном славистичком центру на Филолошком факултету у Београду.

Кандидат је 2016. године био предавач на 57. Републичком зимском семинару за наставнике и професоре српског језика и књижевности (са радионицом *Грађење императива као наставни проблем*) у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Кандидат је 2018. године био предавач на 59. Републичком зимском семинару за наставнике и професоре српског језика и књижевности (са радионицом *Схематски прикази у настави граматике (на примеру облика присвојних заменица)*) у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Године 2019. одржао је предавање по позиву у Друштву младих лингвиста под насловом: „Возим хјундаи” или „Возим хјундаија”? *О категорији аниматности у савременом српском језику.*

Био је један од рецензената зборника *Српски као страни језик у теорији и пракси IV.*

Кандидат је 2015. године осмислио језичку игру за студенте која представља примену основног принципа игре SET® на филологију и чије варијанте захтевају знање падежа и творбе речи. Кандидат од 2015. године организује студентска такмичења из те игре.

ПОСЛЕ ИЗБОРА 2020.

Био је један од рецензената часописа *Анали Филолошког факултета и Српски језик.*

Излагао је на XIX националном конгресу Савеза славистичких друштава Србије (2023), који је акредитован као облик стручног усавршавања наставника.

Објавио је књижевноисторијске варијанте језичке игре коју је осмислио, у чијој је изради учествовала Јана Петровић, и старословенске варијанте те игре, у чијој је изради учествовала Олга Раковић; игра има потенцијал и за даљи развој. 2022. године развио је веб-апликацију за њено играње (<https://trigram.rs/>).

8. Закључно мишљење и предлог Комисије

Од када је изабран за место сарадника, Данило Алексић успешно држи вежбе на предмету за који је изабран, а касније и предавања са вежбама, показујући посвећеност у послу и остварујући врло добар професионални однос са студентима.

Имајући у виду поменуте научне, стручне и педагошке способности кандидата, Комисија једногласно предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета да **на радно место доцента за ужу научну област Српски језик (предмет Морфологија и творба речи српског језика) на Катедри за српски језик са јужнословенским језицима изабере Данила Алексића.**

У Београду, 26. јуна 2025.

(Др Весна Ломпар, ванредни професор)

(Др Рајна Драгићевић, редовни професор)

(Др Марина Спасојевић, научни сарадник)